

**Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu
Opera omnia**

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Capvt VIII. De beatissimo Christi reviviscentis horto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

ratus esto. Hic velle tergiversari, valde noxium. Te tuaque omnia plenissimè Deo commenda. Affidue cum Stephano clama: Domine Jesu, suscipe spiritum meum. Ita Basilus Magnus, ita Rex Galliarum Ludovicus, ita innumerati alii Christum Servatorem imitari precabantur. Spiritus eo tempore curandus, cetera omnia Deo permitiendo. Orto incendio ad id quod domus pretiosissimum habet, curritur. Arcam nummariam, aut si quid gemmarum vel thesauri loco servavimus, igni subducere properamus. Thesaurus noster, est animus noster; commendemus illum in beneficiis fidei creatori.

IV. Dilce beati. Beatitudinis pars maxima est, divinis manibus & arbitrio Numinis committere omnia. Hic solum securitas, hic rei nostrae augmentum, hic opulentia, hic vita est. Quae nostris aliorumve manibus inferuntur, mille periculis exponuntur, nimium incura sunt. Monuit Christus, ut quod thesauri nobis est, hoc ærugini, furibus, igni, insidiis omnibus subtrahamus, & reponamus cælo, quò nec ærugo, nec fures, nec ignis, nec insidia illa possint pertingere. Codicis divini phrasie est: Posuit animam suam in manu suâ, hoc est, in summum se discrimen objecit. Quaecumque in manu Dei collocantur, seu voluntas nostra, sive facultates, seu elemosynæ nostræ, loco sunt tutissimo; nemo hanc custodiam effringet, Dilucide hoc Christus affirmans, Oves meæ, inquit, vocem meam audiunt; & ego cognosco eas, & sequantur me. Et ego vitam æternam do eis, & non peribunt in æternum, & non rapiet eas quisquam de manu meâ. Non miramur Domine, è manibus tuis nil posse rapi; Altissimum posuisti refugium tuum, non accedet ad te malum.

Is porro in manu Dei se suaque omnia ponit, qui cuncta negotia sua, eorumque exitum, qui tam gaudia sua, quàm suos mærores, qui omnem suam voluntatem sequè totum ex integro divinitus voluntati tradit ac submittit, sibi que ipse dicit: Deus supra me curat, tamquam me solum curet; fido illi, cui me committo perfectissimè, quod partium mearum est, facio; cetera proflus omnia divinæ gubernationi ac providentiæ permitto. Prævio Deo, prævio Christo nocere mihi nec hominum quisquam nec dæmonum potest, nisi ego mihi noceram ipse. Nisi meo memet gladio convulnerem, hæc certe invulneratus persisto.

Rabbi Moyses epistola ad Judæos Massiliæ degentes, ait, divinæ legis fundamentum esse hoc, quod omnium animis altissimè insigendum: omnia in mundo contingentia, miseræ omnes & pœnæ, castigationes & turbæ omnes, à voluntate nostrâ proficiuntur, nobis que propter nostras immituntur noxas. Ita profecto est: Unum atque unicum in orbe malum est peccatum, malorum omnium seminarium. Ab hoc tuti sumus, & illæsi erimus ab omni malo. Verissima terræ beatitudo est, Peccatum fugere, & totum sese Deo committere. Dilce beati. Et cur Deo non nostra omnia in manus demus? Sartori pannum, corium, telam, bombycinam, scutularam, Damascenam, holosericam, pictam, Attalicam credimus, cum liberali dicto, Sume hinc quantum opus, & vestem concinna: non est quod textili materiæ parcas; Et avaritiâ tam exitiabili voluntatem nostram nostraque omnia non credamus Deo?

Sapienter & sanctè David, in manibus tuis, inquit, fortes meæ. Tu illas misce, tempera, dispone: quidquid demum mihi est eventurum, è manibus tuis expecto, id omne paratissimâ voluntate accepturus. Sat bonum, & fat fortem habeo protectorem Deum meum, cui vitæ mortisque meæ summam confidentissimè credo. Vivam quamdiu volueris, mi Deus, & quando volueris, moriar. Idcirco jam nunc & quovis momento spiritum meum in tuas manus commendo.

Si cui prospècturus dicat Deus: Elige tibi fidum hominem, cui negotia tua committas. Patrem, opinor, aut matrem, aut quem amicorum sciret fidelissimum,

A eligeret. At habemus his longè fideiorem, quia & providentior & nostri amantiorem, Christum Dominum. Hoc sciamus, quia omnia dedit ei Pater in manus. Si Ioan. cap. 13. omnia, cur nos facultates à Patre datas his manibus subtrahamus? Obi orbem, homo diffidens, num invenias manus, quæ cælum condere, & stellis inoculare, quæ terram aëris mediè firmare, & eam plantis, animalibus, metallis operentare possint. Manus Domini fecerunt hæc omnia. In manus ejus omnes fines terræ. Orbem obi, homo incredule, & manus medicas quære, quæ cæcos, surdos, mutos, quæ hydropicos paralyticos, fanaticos, energumenos, lunaticos, quocumque morbo ægros contactu solo sanare possint. Hoc Christi manus possunt. Hinc omnis turba querebat eum tangere, quia virtus de Luc. cap. 6. illo exibat, & sanabat omnes. Univerfos orbis sigus peragra, homo pusillanimis & emortuæ fidei, quære manus, quæ pro te vincat, terebratæ, confossæ, vulneratæ, clavis transfixæ sint, nec alias uspiam reperies nisi Christi manus. Quin igitur his ipsis manibus quavis horâ, quovis momento te tuaque omnia, ingenti animo summæque fiducia commendas & clamas. In manus tuas commendo spiritum meum; redemisti me Domine Deus veritatis. Ps. 30. v. 6.

CAPUT VIII. De beatissimo Christi Rediviscen-tis horto.

Ugentis Ecclesiæ sacrum carmen est: Ecce quomodo moritur justus, & nemo percipit corde. Verissimum. Moritur Christus, & quis est qui hanc mortem percipiat corde? Iconem crucifixi Jesu salutamus oculis. Piè hoc: sed ubi cor? Ceremoniis inhaeremus, sed ubi dolentis animus? Crucem veneramur, sed quis pendentis in cruce societatem ambit? Morientem Christum aspiciamus; sed ubi commorientes sunt? Ah! nemo percipit corde.

Ergo mortuus est iustorum omnium iustissimus, sed mortem vicit moriendo. Si ergo, inquit Bernardus, desideras Deum videre sublimem, humilem prius IESVM videre curato. Intuere prius exaltatum serpentem in deserto, si videre desideras regem in solio residentem. Ista se humiliet visio, ut illa exaltet humilitatum; reprimat ista timorem tuum, ut illa repleat desiderium tuum. Mors Christi tot sæculis sperata, tot annorum centuriis expectata, tot desiderii ac gemitibus oprata, tot vatum oraculis denuntiata, tot sacrificiorum differentiis adumbrata, in vitam nos omnes restituit. Hac unâ morte vivimus, aliter æternum morituri, nisi illa præcessisset: æterno cælorum exilio damnandi, nisi mors illa patriæ, quam perdideramus, restituisset; æternâ premendi servitute, nisi mors ista in libertatem afferuisset; vinculis perpetuis, immixti æternitatis carcere damnandi, nisi mors Christi nos exsolvisset.

Non falsus, sed impius fuit vates, qui dixerat: Expedit nobis, ut unus moriatur homo pro populo, & non tota gens pereat. Peruisset non Israël tantum populus, sed humana gens universa. Unâ igitur morte vivimus omnes, morituri omnes sine hac morte. Mirum, ter mirum: Mors nisi perimere docta, vitam est largita.

Vivit Dominus Jesus, qui in cruce nostri causâ est mortuus: Surrexit sicut dixit. Pendens in trabe mortem consideravimus; nunc & redivi gloriam contemplemur. Hæc duo tam sibi adversantia juxta se statueri nostri erat consilii, principio hujus libri. Et ejus rei causam assignabimus.

§. I. Mors & vita juxta se posita magis elucescant.

Ita se habet multarum rerum venustas & pulchritudo, ut, nisi ea deformitas & opposita turpitudine comitetur, vel etiam præcedat, multum illa sui amittat, & in-

Altor. 1.7. vers. 19. Ludovicus Rex Gallia 11.

4. Dilce beati.

Luc. 1.10. v. 27. & 28. & sequantur me. Et ego vitam æternam do eis, & non peribunt in æternum, & non rapiet eas quisquam de manu meâ. Non miramur Domine, è manibus tuis nil posse rapi; Altissimum posuisti refugium tuum, non accedet ad te malum.

Ps. 9. v. 9. & 10.

Qui se suâ, que omnia in manu Dei ponat?

Leabat hinc loca veteris Gregorius Tholmasius tom. 1. Comm. in 1.9. tractat aris mirabilis, lib. 3. cap. 12. num. 1. Terre Beatitudinis est peccatum fugere, & totum sese Deo committere.

Ps. 30. v. 16. Elebra: in manibus tuis tempora mea.

Ioan. cap. 13. vers. 1.

Ps. 94. v. 4.

Luc. cap. 6. vers. 19.

Ps. 30. v. 6.

Bernard. serm. 1. de verbis Isaia.

Per mortem Christi vivimus, æternum perituri nisi præcessisset.

Ioan. cap. 11. vers. 50.

Matt. 1. 28; vers. 6.

Venustas multarum rerum nisi eam defor-

mitas co-
mitterur
vel præce-
dat incipit
vileſcere.

& incipiat vileſcere. Solem eſſi per ſe pulcherrimum, illum tamen multo gratiorem roriſua nox facit, & ni- græ matri obductum pallium. Aſtatem ex ſe amœniſſimam, plurimum tamen hiems commendat, & glacia- lia illa marmora, & canæ nivis inamœnum velamen. Valetudinem nulli non jucundam, tamen eam jucun- diorem reddit invaletudo. Cibis ſuavis non eſt, quàm qui poſt famem ſumitur: potus hilariſ non eſt, quàm qui poſt ſitim conceditur. Non eſt accepta quies, quàm quæ laborem ſequitur. Quid cælo favente & innubi lætius: minus tamen eſſet, niſi ei formam hanc com- mendabilem faceret nigrarum nubium deformitas & horror. Riſus eſſi naturâ ſuâ delectet, magis tamen ſa- pit poſt lacrymas. Illius Giei, quæ Chriſtus in vitam rediit, lætitiâ, perquam auget prægreſſa triſtitia: ridentiſ denuo cæli favorem, emiſſæ prius lacrymæ commen- dant. Chriſtum in vitam reducem mors fecit, mors illa, quæ aſtra juſſit expalleſcere, cælum nigreſcere, ingeni- ſcere ſaxa: mors illa, quæ vitam imperavit mori, & eos qui pridem mortui, è tumbis provocavit: mors illa, quæ totum fecit lugere orbem, eundemque totum fecit gaudere. Hiems fuit & acerba, quæ multarum virtutum flores ſecavit, & ipſum vitæ florem conculcavit letali frigore. At conculcatus flos iſte, caput denuo erexit & oſtendit ſe vivere, ſtetitque erectus in eo ipſo horto, in quo depreſſus ante jacuit. Horre beate, quàm mihi in- timos percelliſ ſenſus, cùm de te cogito!

Prægreſſa
triſtitia
auget illi:
dici læti-
tiam, quæ
Chriſtus
in vitam
rediit.

Superi, date veniam, avelli ab hoc horto nequeo, in quo noſter Servator ut flos agri, aratro crucis contulus jacuit, livore, pallore, vulnere plenus. At odor & color, & recens vita huic flori in hoc horto rediit. Horte divi- ne! ſi licet, pedem in te penetra: da, quæſo te, ingreſ- ſuro mihi aditum. Sed & vos omnes alios invito, ut huic deliciarum locum juxta mecum ingrediamini, fauſto & benevolo, quod opto, pede. Neque puto, hu- jus ingreſſus pœnitebit: ipſe forſan hortulanus occur- ret, qui ducat, qui viam monſtret, qui florum arcana, herbarum abdita, arborum ſecreta ediſſerat, & volu- ptatem nobis pariat Chriſto redivivo dignam. Ingre- diamur propitio Numine.

§. II. In Horto Chriſtus ad vitam redit.

Cælum mihi videre videor, non hortum, cùm hoc amœnitatis theatrum intueor, in quo ſcintillantes micantēſque variè flores magis profectò nitent, quàm illi aſtrorum ignes ſerenâ nocte. Campos Elyſios præſca poëſis ſomniavit, & locavit illos in inferorum regione. Somnium planè fuit, imò delirium: nam quæ ſit apud inferos vel umbra voluptatis? Hic hortus, hic verè cam- pus Elyſius eſt, quem ſuæ poſt mortem quieti, quem ſuo poſt reducem vitam triumpho delegit Servator, cùmque magis ornavit, quàm ullus Imperatorum ſuum, eſſi ſuâ manu conſtrum.

Egregium profectò & laudabile fuit præſcorum ſtu- dium in re hortenti, quam, qui Epicuro ut auctori attri- buunt, meo judicio largiter errant. Nam in hanc hor- torum voluptatem ab omni ævo cupidè conſenſerunt clariffimi virorum. Et ſacras litteras luſtramus? Videbi- mus unâ cum orbe nato natos hortos, quos Deus ipſe primo homini domicilium attribuit, & velut ſedem beatæ vitæ. Profanas paginas inſpiciamus? Ecce Semira- midis hortus æreus & penſilis, in quo conſtruendo tre- centa millia hominum deſudârunt. Ah! quàm hic no- ſter hortus minùs operoſus, & multo cultior eſt: ille la- borem, iſte nitorem habet majorem. Quid enim ille habuit, niſi fontes, flores, arbores: iſte verò eum in ſe recepit, à quo fons omnis, flos & arbor accepit origi- nem. Celebres ſunt & Hesperidum horti, in quibus

Horti à
Deo pri-
mo homi-
ni pro do-
micilio at-
tributi.

Arbores frondes auro radiante nitentes
Ex auro ramos, ex auro poma ſerbant,
quæ Ladon draco cuſtodiebat. Noti ſunt & Corcyrei

A regis Alcinoi, Adonidis & Tantali vireta & horti, quos proverbialiter loquuntur & fabulæ. In certis veriſque hi- ſtoriis reperuntur Cyri regis manu inſtituta plantaria. Sed habeat ſuos ſibi hortos rex Cyrus, hunc ego malo, cui Chriſtus ſuum corpus quæſi granum inſeminavit, eumque tanti theſauri cuſtodem & tutorem eſſe voluit. Jam inter Græcos Romanôſque, quot illuſtres viros eſt producere, qui poſitis aliis curis, ſoli fuerunt in hac curâ. E Græcis quidem reperio in hortis omnes Philoſophos & ſapientes, qui remoti ab infano foro & urbe, horto- rum ſe ſpatiis ſepibusque clauserunt. E Romanis Tar- quinium regem video jam tum præſcâ illâ Româ, in hortis molliter ambulantiem & papaverum capita refe- rantem. Catonem Cenſorium agnoſco rei hortenti de- ditum, & de eâ ſerid ſcribentem. Lucullum poſt Aſiaticas contra Mithridatem victorias, in viridibus iſtis & floriferis ædibus orientem conſpicio. Sullam abjectâ Diſtaturâ, ſua viter hic inter flores ſenſcentem intueor. Diocletianum Principem olera ſua & lactucas ad Salo- nam, purpuræ & omnibus ſceptris præſentem admir- ror. Sed en, dum illuſtres hortulanos recito, hortula- num video, qui humanâ quidem ſpecie auſtuſior, habi- tu tamen eſt ab humano nil differente. Et niſi me fallunt oculi, ſermones miſcet cum feminâ, quam Magdalenam nominant. Quis iſte hortulanus? alium vultus, alium veſtis loquitur; ille Deum, hæc hominem fatetur. Non errem, credo, ſi hunc hortulanum eum eſſe dicam, qui ante triduum magis ſanguine quàm pulvere oblitus, vulneribus magis quàm ſordibus deformatus, latronum mediis in infami ſtipite exhalavit animam. Reverâ hic ipſus eſt, qui animorum hortos aliquot annis cæleſtis doctrinæ ſemine percoluit, tandem pro tam fideliter poſitâ operâ in crucem aſtus, & in horti monumentum è cruce delatus eſt; hodie redivivus præſtinam & am- pliorem dignitatem recuperavit. Non multum abſimili fato (ſi ſummis ima fas comparare) Abdalonymus ad diadema & purpuram pervenit.

§. III. Abdalonymus ex horto ad purpuram & ſceptrum prodit.

ERat Sidoniæ rex dandus, Juſtino & Curtio teſti- bus. Erant Hephæſtioni Alexandri clariffimo duci & clari juvenes, qui factâ ſibi poſſeſtate regnandi, negave- runt quemquam patrio more iſtâ id faſtigium recipi, niſi regiâ ſtirpe ortum. Admiratus Hephæſtio magnitudi- nem animi ſpernentis quod alii per ignes ſerumque peterent, Vos quidem macti virtute, inquit, eſtote, qui primi intellexiſtis, quantò majus eſſet regnum faſtidire quàm accipere. Ceterum date aliquem regiæ ſtipis, qui meminerit à vobis acceptum habere ſe regnum. At illi ſtatuunt neminem eſſe potiorem quàm Abdalo- nymum quemdam, longâ quidem cognatione ſtipi re- giæ annexum, ſed ob inopiam ſuburbanum hortum colentem exiguâ ſtipe. Cauſſa ei paupertatis, ſicut ple- riſque, probitas erat, intentuſque operi diurno, ſtrepi- tum armorum, qui totam Aſiam concuſſerat, non exau- diebat. Subitò igitur dicti juvenes cum regiæ veſtis in- ſignibus hortum intrant, quem fortè ſteriles herbas eligens Abdalonymus repurgabat. Tunc rege eo ſalu- tato, alter ex his, Habitum, inquit, hic quem cernis in meis manibus, cum iſto ſqualore permutandus tibi eſt. Ablue corpus illavie, æterniſque ſordibus ſqualidum. Cape regiſ animû, & in eam fortunam, quâ dignus es, iſtam continentiam perfer. Et cùm in regali ſolio reſide- bis, vitæ neciſque omnium Dominus, cave obliſſicaris hujus ſtatûs, in quo accipis regnum, imò propter quem. Somnio ſimilis res Abdalonymo videbatur. Interdum fatiſne ſani eſſent, quod tam protervè ſibi illuderent, percunſtabatur. Sed ut cunctanti ſqualor ablatus eſt, & injecta purpura, & ſides à jurantibus facta ſerid, jam rex iſdem comitantibus in regiam pervenit, quem cùm

diu contemplatus fuisset Alexander, Corporis, inquit, habitus famæ generis non repugnat: sed libet scire, inopiam quâ patientiâ tuleris. Tum ille novus rex, Utinam, inquit, eodem animo regnum pati possim! Hæc manus suffecere desiderio meo: nihil habenti nihil defuit. Alexander delectatus hac indole, non regiam modo suppellectilem ei attribui iussit, sed pleraque etiam ex Persicâ prædâ, regionem quoque urbi appositam ditiori ejus adjecit.

Videtur nostrum hunc cælestem hortulanum in Abdalonymo depictum. An non Christus Deus, qui in vitam hodie rediit, regiam stirpem extremâ paupertate celavit, summâ abjectione texit, occultavit infandâ morte? Eo namque calamitatum sponte devolutus est, ut per totum corpus spuris, livore, plagis, cruore fœdatus, non tantum non regiam, sed nec humanam quidem formam præ se ferret, & inter paritidas in furcâ pendulus, indignante cælo, fremente terrâ, astris lugentibus, gementibus faxis vitam poneret, sed triduo post recepturus. Resepit hodie, & revixit, in horto funeratus hortulanus. At non vitam tantum recepit, sed & accepit immortalem purpuram, & è cælo diadema. Somnium hoc visum est multis, ipsis etiam undenis hujus hortulani assecdis. Et regressus à monumento, inquit Lucas, nuntiaverunt hæc omnia illi undecim, & ceteris omnibus. Erat autem Maria Magdalene, & Iohanna, & Maria Iacobi, & ceteræ que cum ei erant, quæ dicebant ad apostolos hæc: Et visa sunt ante illos sicut deliramentum verba ista. Et non crediderunt illis. Vix induci poterant, ut crederent, hominem illum tam ignominiosâ morte sublatum, in vitam asseritum tam gloriosam. Sed adest in hoc ipso horto juvenis è cælo candidâ bysso amictus: adest, non ut redivo huic hortulano insignia regni deferat, sed ut delata nuntiet, & fidem faciat incredulis. Hic ergo verus Abdalonymus à morte ad vitam, à cruce ad solium, à spineo sero ad diadema, à sordibus ad purpuram, ab ignominia ad gloriam, ab horto ad cælum vocatus, prædam non è Perside, sed ex orco abductam secum avexit: hanc suo cruore partam stitit æterno Patri, à quo, vitæ necisque omnium constitutus Dominus, regnum accepit orbem universum.

§. IV. Paulinus ab horto in sacrum solium revertit.

Ocurrat hic, quod de Paulino Nolano Præsule, testes credi dignissimi referunt. Hic magnus Antistes, cum in captivorum libertatem argentum omne erogasset, nec liberasset omnes, tandem pro redimendo viduæ filio, seipsum in Africam vendidit, & pervenit ad generum Guntharii regis, cui eâ lege se mancipavit, ut liber abiret viduæ filius. Abivit ille, remansit iste. Quem cum barbarus hortorum culturam callere intellexisset, suis illum hortis præfecit, imò suum fecit & amicum. Vultu siquidem Paulinus erat elegantiore, industria rariore, cultiore sermone, quibus se ita probavit suo hero hic servus, ut tandem illi Dominus reditum in patriam, & quidquid aliud à se peteret, promitteret annuendum. Qui Paulinus, Unum est, inquit, beneficium, ô Domine, quod à te postulem. Me liberum esse, in patriam redire, meis restitui quid juvet, si multi meorum absint, & adhuc in vinculis ingemiscant? Quæso te, meæ civitatis aliquot captivos tenes: dimitte unâ, & æquam libertatem indulge omnibus. Omnia annuit regis gener, & naves ad abitum frumento instrui præcepit. Inter eâ illud Vandalorum flagellum Guntharius moritur, Paulinus dimittitur, & ad suos cum suorum parte redit feliciter.

Christe, Rex redive & immortalis, quàm in plerisque omnibus huic hortulano fecisti paria? Servivisti, non in cælo (quæ enim ibi servitus?) sed in hac horridâ solitudine. Servivisti, non coactus (quis enim cogeret?) sed sponte tuâ & volens lubens. Servivisti non pro ami-

co (quid enim hoc tanti?) sed pro inimicissimo tibi homine. Et quis tuæ servitutis potissimus labor? Hortus iste, mundus iste, quem sterilem & incultum percoluisti. Sed gratia, quam hic hortus optimo suo cultori retulit, crux fuit, in quo durissimo lætæ hic hortulanus incubuit. Funus illius ex infami monte in hortum delatum, & illatum est saxo sepulchro. A cæuariis cæli Joannes id testatur: *Erant autem in loco, inquit, ubi crucifixus est, Ioh. c. 19. hortus, & in horto monumentum novum, in quo nondum quisquam positus erat. Ibi ergo propter Parasceven Iudeorum, quia juxta erat monumentum, posuerunt Jesum.* Lugubria hæc tenet omnia & tristia. At tertio die à suo funere redivivus obambulat in horto hortulanus iste, & cum magnâ suorum parte, rediit in patriam, hoc est, in cælum meditat.

Horte fortunatissime, qui conscius fuisti magni simul meroris & gaudii! Tu hortule lacrymas excepisti, quas fuderunt, qui tulerunt in tuum gremium orbis Servatorem. Tu mœstiam vidisti eorum, quæ mortis vitæ horem mortuum, intra tua sepe sepeliverunt. Tu lamenta illorum & planctus audivisti, qui vitam in cruce extinctam, in te, ô horte, sepultam destruerunt. Sed hæc tibi amara & funebria. Illud verò lætissimum, quod tu idem horte, vitæ Dominum in vitam restitutum, hortulani formam in te inambulanti primus vidisti, & multis illum ut mortuum lugentibus, vivum videndum exhibuisti. Cujus umquam horti dignitas, ô veræ voluptatis sedes, tuâ fuit superior? quæ tempe aut viridaria, quæ silvæ aut vivaria nitelam tuam æquarunt & elegantiam? Valere mihi vel mille paradisi, valere. Vestras ego voluptates non ambio. Hic mihi hortus vobis jucundior est, quia illum regem in illo reperio, qui, quotquot vult paradisorum millia, vel verbo potest extruere. Verè hortorum omnium decus es, ô magnum terræ delictum & mundi ocellus Solymæ horte! Sed heu, quàm vix ullum hæc mœtore purum fuit gaudium! Est & hic quod lætitiâ turbet, & hujus horti ex parte fœdet elegantiam.

§. V. In Christi Resurgenti horto sibilant serpentes, mendacissimi milites.

Serpentes sub herbis hic delitescunt, & quod metum augeant, horrendum sibilant pestilentes hi colubri. An non viridi dracones, milites illi, qui Dominicum sepulchrum accubant? Non in vitam revocatus, vociferantur illi, sed è conditorio ablati est Galilæus vester. Agnosco noxios aflatus istorum draconum, quos Hebraei Pontifices argenteâ ossâ demulserunt, & hæc in Christum tam impia julerunt evomere. Sed dicite, sceleratissimi milites, si ille crucifixus homo ablati est, quis abstulit? Discipuli. Itane discipuli? Illi scilicet, qui pæne ad ancillæ voculam exanimati conciderunt? Illi, qui triduo antè vivum deseruerunt, tanto cum periculo reperiverunt mortuum? Mendacissimi blaterones quid dicitis? Et quando hi discipuli suum Magistrum ita subdixerunt? Cùm dormiremus. Itane verò? ad vigilandum & servandum vos appositos censebam: ut video, ad dormitandum conducti estis, egregii vigilantes. An non vestram tam apertam vanitatem & manifestò arguendam putastis? Hoc sub Alexandro Severo fecissetis, fumo (ut vobis dignum) in cruce fuissetis necati, clamante præcone: Fumo puniuntur, qui vendiderunt fumum. Et moris fuit in Theffaliâ, ut si quis mortui custodiam promississet, perpetem noctem eximie vigilaret, exertis & inconversis oculis, semper in cadaver intentis, nec aciem usquam diverteret, imò nec obliquaret quidem: & manè si corpus non integrum restitisset, quidquid inde decerptum imminutumque fuisset, id omne de facie suâ defectum sarcire compellebatur. Si hæc lex in vos valeret, an non totum corpus vestrum deberetis, qui cadaver eustodiendum, totum perdidistis? Sed uti effrons

Christus à militibus custodibus ablati è monumento dicitur.

Cui Alexander re-

Christus non solum vitam sed & immortalitatem accepit, & è cælo diadema. Luc. cap. 24. vers. 9. & seq. Eius rei testis angelus.

Paulinus Nolanus præsul pro redimendo viduæ filio se vendidit.

Abdalo-

effusions vestra falsitas pateat magis, agite, o vigilantissimi excubitores: Si discipuli illud saxo clausum cadaver sunt furati, cur nemo vestrum restitit, cur omnes hoc passi? Dormivimus. Quomodo ergo clancularios illos fures vidistis, si dormivistis? nisi forte vos apertis oculis dormiatis ut lepores? At forsitan id quod narratis, somniastis? Fidem ergo dictis vestris ne sperate, somnia narratis, quibus nihil est fallacius. Quid igitur obducitis venenata hydrae, quid responderis Plutonis vernae, qua ratione futes factus Christi discipulos? Audivimus id ex aliis. Eja verò ex aliis, quibusnam illis aliis? An praeter vos alii quoque aderant, qui ipsos custodirent cultodes, ne quis auferret dormientes? Perficta frontes, adeone pudorem omnem decoxistis, ut hanc fabulam in vulgus spargere non vereremini? Quis heri natus infans hoc tam luculentum commentum non tangat? sed erocitate mendaces corvi, & Christum in vitam denuo assertum negare: nihil evincitis, nisi hoc solum, ut plus majestatis & laudis habeat in lucem producta veritas. Resurrexit cruci affixus sicut dixit. Certe jam manus Judae, quas fixeras cerne latus Romane, quod foderas; intueri, Fallitas, corpus redivivum, quod à discipulis subactum sparseras. Hoc Petrus Chrysologus aurei vir eloquii vultu profecutus, Inter haec, inquit, Iudaei crimina, aut male emunt sua, aut dirabunt pejus aliena, dum peccata taxant pretio, dum pecuniā pensant & compensant delicta: dum in sceleribus suis fundunt, quod toto scelere congregaverunt. Sic Iudaei comparant traditorem Domini sui, & pretio Redemptoris mundi sanguinem pensant: sic aperti sepulchri fidem claudunt sacculo, ut neganda resurrectionis crimen nummis criminum mercarentur. Pecuniam, inquit, copiosam dederant militibus, dicentes, Dicite, quia discipuli ejus venerunt nocte, & furati sunt eum, & nobis dormientibus: & si hoc Praeses audivit, nos suadebimus ei, & securos vos faciemus. At illi accepta pecuniā fecerunt sicut erant edociti, & diffamatum est verbum istud apud Iudaeos usque in hodiernum diem. Apud Iudaeos; namquid apud Christianos? Iudae, quod tu in Iudaea observabas atro, fide toto clamavit & eluxit in mundo: discipuli receperunt, non furati sunt Christum: tu perfidiam comparasti, sed non furatus es veritatem. Iudae, resurrexit Christus, tu pecuniam perdidisti. Sanguis ejus super nos, & super filios nostros. Iudae, Christus vivit: tu & te & tuos posteris occidisti.

Sed ad te redeo, divine Hortulane, & quam tecum finio, prius id unum exte quaero: Cur, Christe, hos virulentos basiliscos in horto illo passus es, in quo placidè letalem somnum dormivisti? Cur circa illud sepulchrum, in quo à cruce quievisti, has bestias stabulari permisisti? Si bene conjicio, bone Jesu, per hos ipsos fabularum praecones veritatem magis in lucem dari voluisti. Et naturae opera si spectemus, spinæ rosas armanant, mella defendunt aculei, aurum imæ specus, gemmas in a maria; & est cum sol per nubem ferit potentius. Tu item Sol vere, Christe triumphator, per hanc commentorum nubem potentiam tuam magis asseruisti; neque sic effulisset veritas, nisi eam fallitatis caligo sic pressisset; neque hortus iste ita frequentatus fuisset, nisi prius ab istis serpentibus fuisset ita vastatus. Honor istius horti è contemptu crevit, fama illius auxit ab infamia. Furtum in eo commissum spargebatur, sed tandem patuit Veritas, & purpureum honoris Ver per hoc viretum semer distillavit. Ita fieri decuit in eo horto, in quo vita sepulta jacuit, & à seipsa sibi restituta, mortem sepelivit.

CAPUT IX.

De futurâ mortuorum in vitam revocatione.

Luc. cap. 18. vers. 32. Christus igitur resurrexit, sicut & seipso dixit: Tradetur gentibus, & illudetur, & flagellabitur, & conspu-

atur, & postquam flagellaverint, occident eum, & tertiâ die resurget. Resurrexit, sicut dixit: Ego sum resurrectio & vita: qui credit in me, etiamsi mortuus fuerit, vivet. Et omnis qui vivit & credit in me, non morietur in aeternum. Haec est enim veritas ejus, qui misit me, Patris, ut omne quod dedit mihi, non perdam ex eo, sed resuscitem illud in novissimo die. Resurrexit sicut dixit. Nolite mirari hoc, quia venit hora, in qua omnes, qui in monumentis sunt, audient vocem filii Dei, & procedent, qui bona fecerunt, in resurrectionem vitae, qui vero mala egerunt, in resurrectionem judicii. Ne miremur, neque dubitemus: de his qui dormiunt in terrae pulvere, evigilabunt alii in vitam aeternam, & alii in opprobrium ut videant semper. Si credimus, quod Jesus mortuus est, & resurrexit, inquit, Deus eos, qui dormierunt per Jesum, adducet cum eo. Sciamus, quoniam qui suscitavit Jesum, & nos cum Jesu suscitabit, & constituet vobiscum. Si complantati facti sumus similitudini mortis ejus, simul & resurrectionis erimus. Si mortui sumus cum Christo, credimus, quia simul etiam vivemus cum eo. Christus, scientes quod Christus resurgens ex mortuis jam non morietur, mors illi ultra non dominabitur. De Resuscitante Christo superiori capite diximus; jam & de nostra in vitam revocatione pauca addamus.

§. I. Mortuorum in vitam reditus nec prisci Philosophis ignotus.

Aquila cornicum aut psittacorum insidiis intercepta, pennis se spoliari non vetat, occasione nata injuriam ulciscitur, & obvium inimicum rostro transfigit. Avis est, quam Indi Zebut appellant, hæc balæna os infidet, seque grandibus illis faucibus hauriri permittit, callido consilio: nam alvo recepta in rostro incurrit, quo peroso carere illud immane petimur. Aquila quæ supernè sese in has valles ruit, ab Hebraeis capta, ligata, lanigata, valla, trabi fixa, à morte transfixa opportunè tertiâ post mortem obitam die, hostem ultimum vivit, & in mortem telum illud regessit, quod hinc met gessit corpore. Revixit Servator noster. Absorptus videbatur, & erat etiam à mortalium voracissimâ voragine, sed dum saxo illo ventre clausus jacuit, cor mortis peredit, & mortem ipsam morti coëgit. Capiti nostro vitam reddidit spectamus, nobis uti membris speramus reddendam. Sed spes hæc vacillat saepe, ideo nunc illam confirmatum ibo, & de mortuorum in vitam reditu pauca disseram.

Rem magnam adfectas, inquis, & campum ingredieris, quem vix pervolet Tertullianus Pegasus. Omnia consentio, & cedo. Sed quis nescit rerum etiam maximarum esse compendia? Reperit & orbis suam epitomen Romam. Carolo Imperatori anulus fuit, in quo praeter indicem, libramenta, rotulas, etiam campanulas, & hic digito, ut ceteri, insertus est anulus. Norus & ille Pygmi, in quo gemma, quæ Novensiles Deas cum Apolline citharam tenente, à naturæ artificio accepit. Homerica Iliadem nux unica conclusit. Neque ego me inter hos artifices numero. Hoc solum affirmo, multa dici posse compendio. Bono animo lectorem esse juveo, ad Romanam clepsydram non perorabo.

Leonis exuvias à tinea immunes durare, naturæ scriptores docent. Leo noster è stirpe Judæ, in praelio cruentumulo illius quasi exuviae, vermium familiaræ credebatur offusum pabulum. Sed Leo fuit, nec quidquam in illum juris tinearum dentibus. Integer è marmorea tumbâ prodit, & sacro rugitu universum orbem à funere revocavit. Nos quidem morti paramur omnes, illam experti antequam nati: mors enim est non esse, & hunc ipsum, quem agimus diem, cum morte dividimus. Aeterna lex à principio dicta omni huic mundo, omni, abortivi. Nec quidquam stabile aut firmum arbitretur illerum esse voluit, praeter seipsum. Abscent omnia in nascendi pereundi que fatalem gyrum, & longævum ali-

Petrus
Chrysolog.
serm. 77.
mibi p. 103.

Matt. c. 27.
vers. 25.

Veritas resurrectionis Christi per fabularum praecones magis in lucem data est.